

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS INOVACIJŲ AGENTŪROS

SVEIKATOS TECHNOLOGIJŲ IR BIOTECHNOLOGIJŲ DARBO GRUPĖS 2024 M. BALANDŽIO 25 D. SUSITIKIMO PROTOKOLAS

2024 m. balandžio 25 d.
Vilnius

Trečiasis darbo grupės susitikimas vyko 2024 m. balandžio 25 d. 14:00 – 15:30 val. Inovacijų agentūros „Big Bang“ susitikimų salėje.

Dalyviai:

1. *Jekaterina Kalinienė*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos Bioech Lab skyriaus vadovė; j.kaliniene@inovacijuagentura.lt
2. *dr. Tatjana Ivaškienė*, Inovatyvios medicinos centro direktorė; tatjana.ivaskiene@imcentras.lt
3. *Edmundas Šalna*, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Sveikatos inovacijų vystymo centro vadovas; edmundas.salna@lsmu.lt
4. *Antanas Montvila*, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos, Inovacijų vertinimo ir diegimo tarnybos vadovas; Antanas.Montvila@kaunoklinikos.lt
5. *Martynas Dagys*, Lietuvos lazerių asociacijos valdybos narys; martynas.dagys@wophotonics.com
6. *Daniel Naumovas*, Biobanko vadovas, VUL Santaros klinikos; daniel.naumovas@santa.lt
7. *Prof. dr. Edita Sužiedėlienė*, Vilniaus universiteto mokslo prorektorė; edita.suziedeliene@cr.vu.lt
8. *Irma Butnaigytė*, LithuaniaBio atstovė; irma.butnaigyte@lithuaniabio.com
9. *Prof. dr. Saulius Mickevičius*, Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanas; saulius.mickevicius@vdu.lt
10. *Prof. dr. Sonata Jarmalaitė*, Nacionalinio vėžio instituto direktoriaus pavaduotoja mokslui ir plėtrai; sonata.jarmalaite@nvi.lt
11. *Romas Bunevičius*, MedIT Cluster, Informacinių technologijų medicinoje asociacijos vadovas; romas.bunevicius@meditcluster.com
12. *Paulius Nezabitauskas*, Kauno Tech parko direktorius; paulius.nezabitauskas@techpark.lt
13. *Prof. dr. Rimantas Petras Venskutonis*, Kauno Technologijos universiteto Cheminės technologijos fakulteto profesorius; rimas.venskutonis@ktu.lt
14. *Prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius*, Kauno klinikų generalinis direktorius; renaldas.jurkevicius@kaunoklinikos.lt
15. *Diana Vertelkienė*, Sveikatos technologijų klasterio iVita vadovė; diana@defuturo.lt
16. *Prof. dr. Vaidotas Marozas*, Kauno technologijos universiteto Biomedicininės inžinerijos instituto direktorius; vaimaro@ktu.lt
17. *Kristina Šermukšnytė-Alešiūnienė*, VŠĮ AgriFood Lithuania DIH vadovė; kristina@agrifood.lt
18. *Prof. dr. Laimonas Griškevičius*, VUL Santaros klinikų (SK) Hematologijos, onkologijos ir tranfuziologijos centro (HOTC) vadovas; Laimonas.Griskevicius@santa.lt

19. *Prof. dr. Vaiva Lesauskaitė*, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto prorektorė mokslui; Vaiva.Lesauskaite@ismuni.lt

Papildomi dalyviai (nepriklausantys darbo grupei):

20. dr. *Karolina Trakšelytė-Rupšienė*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento BioTech Lab koordinatore; k.trakselyte-rupsiene@inovacijuagentura.lt
21. *Paulius Kamaitis*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento BioTech Lab srities vadovas; p.kamaitis@inovacijuagentura.lt
22. *Andrius Šliužas*, Inovacijų agentūros Pažangos departamento Tarptautinių partnerysčių skyriaus BioTech sektoriaus plėtros vadovas; a.sliuzas@inovacijuagentura.lt
23. *Dovilė Maruškaitė*, Inovacijų agentūros Klientų patirčių valdymo skyriaus Svarbių klientų vadybininkė; d.maruskaite@inovacijuagentura.lt
24. *Lina Rušinė*, Inovacijų agentūros Proveržio departamento inovacijų ekspertė; L.Rusine@inovacijuagentura.lt

SVARSTYTA:

1. P. Kamaitis ir L. Rušinė pristatė Lietuvos MTEPI Sumanios specializacijos stebėsenos ataskaitą (2023 m.) ir atsakė į kilusius klausimus.
2. G. Kuncaitytė pristatė Inovacijų agentūros administruojamų MTEPI veiklas remiančių ES struktūrinių fondų finansavimo priemonių apžvalgą ir atsakė į kilusius klausimus.
3. K. Trakšelytė-Rupšienė pristatė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos bei Inovacijų agentūros BioTech lab siūlymus papildyti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį į „Saugaus maisto ir tvarių agrobiologinių išteklių tematiką“ įtraukiant alternatyvių baltymų sritį.

Darbo grupės tikslas - savo veiklos pobūdžiu užtikrinti nenutrūkstamą visų suinteresuotų šalių bendradarbiavimą, prisidėti prie didžiausių ekonominių poveikį darančių MTEPI sričių plėtros priemonių formavimo. Darbo grupės veikla numatyta iki 2030 m.

Darbo grupės funkcijos:

- 1.1. Teikti siūlymus dėl investicijų kryptių, temų priemonių;
- 1.2. Diskutuoti ir teikti siūlymus dėl įgyvendinimo trukdžių, sektorialių/sisteminių sunkumų ir kt.;
- 1.3. Diskutuoti dėl MTEPI ir technologijų tendencijų Lietuvoje ir pasaulyje ir jų galimo poveikio Lietuvos sektoriams, teikiant siūlymus ir/ar rekomendacijas, inovacijų politikos formuotojams/įgyvendintojams.

Grupės darbas sietinas su sektorialių problemų identifikavimu ir sprendimo būdų paieška. Apie aptartas problemas bei darbo grupės siūlymus jų sprendimams, bus informuojama Ekonomikos ir inovacijų ministerija bei Sumanios specializacijos koordinavimo grupė.

1. 2023 m. MTEPI S3 stebėsenos ataskaitos pristatymas

Pristatyta naujausia Lietuvos MTEPI S3 įgyvendinimo stebėsenos ataskaita. Tai yra pirmoji jau naujojo finansavimo periodo ataskaita, kur koncentruojamasi į sumanios specializacijos sričių makroekonominę apžvalgą bei Lietuvos konkurencingumą ES kontekste vertinant įvairius reitingus.

Lietuvos konkurencingumas ES kontekste vertintas žvelgiant į 11 skirtingų tarptautinių indeksų ir rodiklių. Pastebimas Lietuvos šuolis 2022-2023 m. iš 39 vietos į 34 vietą Pasaulio inovacijų indekse, kur didžiausias progresas matomas pramonės diversifikavime, verslo aplinkos valdymo politikoje, bendro kapitalo formavime ir klasterių plėtros ir išsivystymo būklėje. Lietuvos inovacijų centro sudarinėjamas pramonės skaitmeninimo indeksas rodo sektoriaus skaitmenizavimo didėjimą, tačiau vis dar nepakankamą IRT integraciją į kasdienę pramonės sektoriaus įmonių veiklą. ES eko-inovacijų indekse taip pat matomas nuoseklus teigiamas pokytis, tačiau žemi rodikliai išlieka susiję su žemu medžiagų, energijos vartojimo produktyvumu, taip pat mažu kiekiu eko-inovacijų patentų.

Nagrinėjant išlaidas MTEP, fiksuojami rekordiniai rodikliai, tačiau santykinė dalis verslo sektoriaus MTEP išlaidos visoje Lietuvos MTEP išlaidų struktūroje 2022 m. jau nedidėjo. Manoma, kad tam įtakos turėjo tiek nepalankesnė pastarųjų metų ekonominė aplinka, tiek ir tarpinis periodas tarp vieno struktūrinių fondų finansavimo periodo pabaigos ir kito pradžios. Lietuvos verslo išlaidos MTEP santykyje su BVP lieka žemos lyginant šį rodiklį kitų ES valstybių atžvilgiu (20 vietoje). Lietuva, nors per pastaruosius 20 metų susijusį rodiklį ženkliai pagerino, vis dar yra prie ES šalių galo (22 vieta) pagal išteklių produktyvumo rodiklį, kas rodo, jog ištekliai naudojami nepakankamai efektyviai. Panaši situacija yra ir su high tech užimtumo rodikliais. Pažangių technologijų gamybos ir žiniomis imlių paslaugų sektoriuje dalis visoje užimtumo struktūroje nuosekliai auga, tačiau Lietuva pagal šį rodiklį, nepaisant nuoseklaus augimo, vis dar ES kontekste yra ketvirta nuo galo.

Makroekonominėje apžvalgoje nagrinėtas darbuotojų skaičius MTEPI sektoriuose, pastarųjų sektorių apyvartos, pridėtinės vertės, produktyvumo, materialinių investicijų, lietuviškos kilmės prekių bei paslaugų eksporto dinamika bei kiti susiję rodikliai. Remiantis 2022 m. duomenimis, S3 prioritetus atitinkančių sektorių apyvartos, pridėtinės vertės, darbuotojų skaičiaus tiek absoliutūs, tiek santykiniai rodikliai visos Lietuvos kontekste yra rekordiniai. Nors saugaus maisto ir tvarių agrobiologinių išteklių ekosistema išlieka dominuojanti, jos atotrūkis nuo kitų traukiasi ir šiame kontekste itin išsiskiria fotonikos ir lazerinių technologijų, taip pat IRT ekosistemų augimas. S3 prioritetus atitinkančios sritys taip pat turi ženkliai didesnę nei bendrame Lietuvos kontekste įdarbintų tyrėjų skaičių nuo visų užimtųjų. Tiesa, šis rodiklis pastaraisiais metais iš esmės svyravo panašiai lygmenyje. Tai susiję su faktu, kad susiję rodikliai augo sveikatos technologijų ir biotechnologijų sektoriuje, tačiau atitinkamai mažėjo IRT srityje ir liko bene nepakitę naujų gamybos procesų, medžiagų ir technologijų srityje. Produktivityvumo rodikliai bendrame S3 kontekste, lyginant 2014 m. ir 2022 m., augo daugiau nei dvigubai ir išlieka aukštesni nei visos Lietuvos ekonomikos struktūroje (atitinkamai 43.0 tūkst. Eur ir 37.0 tūkst. Eur. tenkančios pridėtinės vertės vienam darbuotojui). Aukščiausias produktyvumo lygis fiksuojamas molekulinėse technologijose (145,3 tūkst. Eur), žemiausias – pažangių taikomųjų technologijų asmens ir visuomenės sveikatai tematikoje (23,3 tūkst. Eur). Savo ruožtu, S3 prioritetus atitinkančių sektorių lietuviškos kilmės eksporto dalis visos Lietuvos struktūroje keičiasi neženkliai – prekių eksportas pastaraisiais metais apie 15 proc., o paslaugų šiek tiek kilo iki 10,3 proc. nuo viso susijusio lietuviškos kilmės prekių ir paslaugų eksporto.

S3 taikymo kryptys ir veiklos apima tris pagrindinius prioritetus, įskaitant 1) mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumų stiprinimą, kuriant palankią aplinką ir sąlygas reikalingų įgūdžių ugdymui, 2) aukšto lygio mokslo žinių, pažangių technologijų kūrimą ir taikymą, siekiant rinkoje diegti naujas ir tvarias technologijas, produktus bei metodus, ir 3) MTEPI prioritetų ekosistemos dalyvių tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir įsitraukimas į tarptautines vertės kūrimo grandines. Kiekvienai iš šių trijų krypčių skirtos veiklos ir finansinės priemonės tiek iš EIM, tiek iš ŠMSM. Taip pat pristatytos stebėsenos studijoje aprašytos rekomendacijos. Ši informacija detalizuota pristatytose skaidrėse.

M. Dagys pastebėjo, kad Lietuvoje nepakankamai paruošiama ir yra didelis trūkumas kvalifikuotų specialistų tiek biotechnologijų tiek lazerių sektoriuose.

Svarstomos galimybės įsidarbinti užsienio kvalifikuotus specialistus, kadangi vien lazerių sektoriuje šiuo metu trūksta apie 1000 kvalifikuotų darbuotojų. Reikia atkreipti dėmesį į šią problemą ir pritraukti žmones bei sudominti aukštą pridėtinę vertę kuriančiomis profesijomis per bendrąją ugdymo programą.

D. Naumovas teiravosi kokį Lietuvoje naudojame aukštą pridėtinę vertę kuriančių darbuotojų (angl. high-tech) apibrėžimą? Ar jis toks pats kaip ir naudojamas kitur pasaulyje?

P. Kamaitis atsakė, kad duomenys yra imami iš *Eurostat* duomenų bazės, taigi apibrėžimas naudojamas toks koks priimtas Europoje.

M. Dagys pasidalino idėja, kad reikėtų specialistus ugdyti nuo 8-9 klasės parodant jiems jog fizika ir kiti mokslai (gyvybės mokslai) nėra nuobodūs ir jie turi ateitį bei perspektyvą.

P. Kamaitis akcentavo, kad įgūdžiai yra vienas iš sumanios specializacijos tikslų – gilinti kompetencijas MTEPI srityse ir tokių programų yra tačiau trūksta bendradarbiavimo su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija perimant gerąją praktiką iš kitų šalių ir pritaikant ją Lietuvoje su tikslu patobulinti kompetencijų kėlimo programas.

D. Naumovas pasidalino savo ir gyvybės mokslų ekosistemos dalyvių (startuolių) pastebėjimais dėl InoStarto finansavimo priemonės. Biomedicinos srities proveržio projektai negali dalyvauti tokio pobūdžio kvietimuose, kadangi jie negali atitikti reikalavimo generuoti apyvartą, nes jie taip greitai pajamų negeneruoja. Tuo tarpu su dirbtiniu intelektu ar duomenimis susiję produktai per pusę metų gali išsivystyti iki reikiamo lygio ir pradėti generuoti apyvartą. Biotechnologijų srities produktų vystymas užtrunka ilgiau, ir tokie projektai vystymosi pradžioje dar negeneruoja apyvartos ankstyvose produkto vystymo stadijose ir tokiu būdu pažangūs biotechnologijų srities startuoliai negali dalyvauti tokio tipo kvietimuose, pvz. įmonės, kurių produktai yra ikiklinikinių ar klinikinių tyrimų stadijose. Dėl šių priežasčių tarp InoStarto kvietimo laimėtojų vyrauja IT sektoriaus įmonės.

M. Dagys paantrino, kad labai panaši situacija ir su fotonikos sektoriumi, kuriame rinkai paruošti produktą gali užtrukti iki dviejų trijų metų.

IA atstovai pritarė išsakytiems komentarams, ir teigė, kad šiuo klausimu jau vyksta diskusija su Ekonomikos ir inovacijų ministerija siekiant pakoreguoti kvietimo sąlygas, kad jos labiau būtų prieinamos gyvybės mokslų sektoriui priklausančioms įmonėms.

D. Naumovas pasiteiravo ar rengiant planuojamojo antrojo InoStarto kvietimo sąlygas, ar bus atsižvelgta į komentarus ar sąlygos išliks identiškos buvusio kvietimo?

IA atstovai teigė, kad didelė tikimybė jog kvietimo sąlygos antrajam kvietimui bus identiškos buvusiam kvietimui, tačiau taip pat akcentavo jog dar yra laiko sureaguoti ir teikti savo siūlymus šiuo klausimu, nes yra numatytas InoStarto kvietimas šią vasarą ir 2026 metais.

R. Bunevičius teiravosi ar yra renkami statistiniai duomenys apie Lietuvos įmones ar mokslo įstaigas, kurios dalyvauja „Europos Horizonto“ programoje kaip koordinatoriai.

IA atstovai teigė, kad tokia statistika yra tačiau projektus koordinuojančių įmonių yra ne daug, gal 1-2 tokie projektai.

M. Dagys pasidalino savo patirtimi, kad lazerių sektoriaus įmonės aktyviai dalyvauja Europos Horizonto programoje, tačiau ne kaip koordinatoriai, o kaip partneriai ir yra atsakingi už tam tikras projektų įgyvendinimo dalis.

D. Naumovas pasidalino savo išvalgomis kodėl Lietuvių tiek įmonės, tiek mokslo įstaigos ar startuoliai aktyviau dalyvauja „Europos Horizonto“ programoje ar kitose tarptautinėse priemonėse ir teigė, kad taip yra dėl to, jog tarptautinės priemonės yra lankstesnės lyginant su Lietuvos nacionalinėmis finansavimo priemonėmis.

R. Bunevičius paantrino, kad tarptautinėse priemonėse sėkmės koeficientas yra didesnis lyginant su nacionalinėmis finansavimo priemonėmis taip pat išsakė savo pastebėjimus, kad pasitaiko atvejų kai Lietuvos ekspertai projektus įvertina neigiamai,

teigiant kad juose nėra MTEP, kai tuos pačius projektus tarptautiniai ekspertai įvertina teigiamai.

P. Nezabitauskas pasidalino savo patirtimi, kad taip pat dalyvauja „Europos Horizonto“ programoje tačiau taip pat kaip projekto partneriai, o norint tapti šios programos projektų koordinatoriumi, reikia užsiauginti kompetencijas. Pagrindinis iššūkis tapti lydinčiu koordinatoriumi yra kompetencijos.

R. Bunevičius teiravosi kokių būdu buvo išskaičiuoti koeficientai pateikti priede nr. 1 ir kodėl jie buvo atliktos tam tikros korekcijos kai kuriais atvejais sumažinant koeficientus?

L. Rušinė atsakė, kad atlikus išsamią studiją ir peržiūrint kas patenka po EVRK kodais atliktos korekcijos siekiant išlyginti išsiskirstymą pagal tematikas.

2. Inovacijų agentūros administruojamų MTEPI veiklas remiančių priemonių apžvalga

Skirtingai nei 2014-2020 m. periodu, šiame finansiniame periode (2021-2027 m.) IA klientas MTEPI priemonėms iš esmės keičiasi, nes didžioji dauguma (daugiau nei 80 proc.) finansavimo keliauja į vidurio vakarų Lietuvos regioną (VVL). Akcentuota, kad IA Investicijų valdymo departamentas šiuo finansavimo periodu iš investicijų programos pažangos priemonių turi daugiau nei 511 mln. Eur., administruojamų lėšų, neskaitant Teisingos pertvarkos fondo. Iš pastarosios sumos, 263,2 mln. Eur nukreipti nuoseklios inovacinės veiklos skatinimo sistemos kūrimui skirtoms priemonėms, 150 mln. Eur įmonių skatinimui pereiti prie klimatui neutralios ekonomikos.

Šiuo metu galiojantys susiję kvietimai apima „Įgūdžiai MVĮ“, „Žaliojo eksperimento“, „Netechnologinių inovacijų“, „TUI Invest“ bei „InoKlasetrio“ priemonėms. 2024 m. papildomai planuojama paskelbti „InoStartas“ (birželio mėn.), „IkiPrekybiniai pirkimai“ (rugsėjo mėn.), „Žaliojo eksperimentas“ (spalio mėn.), „InoConnect“ (gruodžio mėn.) priemonės.

„InoStarto“ rezultatai. Vertinimas baigėsi ir nepaisant lėšų nukreipimo į VVL, rizika, kad neturėsime pakankamai dalyvių, visiškai nepasitvirtino. Visi lūkesčiai buvo viršyti – viso pateikti 97 projektų įgyvendinimo planai (PĮP) su didesne nei 25 mln. Eur numatyta projektų verte, iš kurių pateikti prašymai iš viso beveik 17 mln. Eur finansavimui. Atkrito kiek mažiau nei pusė visų projektų – dalis atsiimta pačių pareiškėjų, kita dalis yra susijusi su PĮP neatitikimu projektų finansavimo taisyklėms. Iš likusių projektų viso teigiamai įvertinti 47 projektai, kurių bendra tinkama finansuoti išlaidų suma siekia 11,85 mln. Eur, o bendra prašoma finansavimo suma siekė beveik 7,5 mln. Eur. Tarp planuojamų projektų įgyvendinimo teritorijų dominuoja Kauno (45 proc. visų projektų), Klaipėdos (13 proc.), Marijampolės (11 proc.) apskritys. Pagal S3 prioritetus „Naujų gamybos procesų, medžiagų ir technologijų“ prioritete buvo 13 projektų, tarp kurių vyravo „Pažangių medžiagų ir konstrukcijų“ tematinė sritis – įvairios statybinės medžiagos. Šios priemonės kontekste projektų vykdytojai planuoja gauti beveik 150 mln. Eur. pajamų iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, ir sukurti daugiau kaip 261 naujų etatų tyrėjams (projekto įgyvendinimo metu ir 3 m. po projekto).

„InoPažangos“ ir „InoBrandos“ priemonių paraiškos šiuo metu vertinamos. „InoPažangai“ sulaukta 151 PĮP, kurių bendra vertė daugiau nei 196 mln. Eur., iš kurių prašoma apie 127,6 mln. Eur. finansavimo. „InoBrandos“ priemonėje gauta 78 PĮP atitinkamoms 148,4 mln. Eur. ir 94,2 mln. Eur. sumoms. Tai reiškia, kad paprašyta apie aštuonis kartus daugiau finansavimo, negu atitinkamoms priemonėms buvo numatyta kvietimo paleidimo metu. Tikėtina, kad kaip ir „InoStarto“ atveju, EIM finansavimo skirs daugiau negu buvo numatyta iš pradžių. Kiek daugiau, šiuo metu atsakymo nėra. Šiuose kvietimuose atitinkamai vėl dominavo Kauno apskritis o kiti regionai gana proporcingai pasiskirstė pagal jų dydį. Daugiausia paraiškų sulaukta IRT S3 prioritetui (96 projektai) ir konkrečiai su dirbtiniu intelektu susijusiai tematikai (72 projektai), „naujų gamybos procesų, medžiagų ir technologijų“ prioritetui – 67 projektai, o „sveikatos technologijos

ir biotechnologijų) – 56 projektai. Tarp „naujų gamybos procesų, medžiagų ir technologijų“ vyravo „lanksčios produktų kūrimo, gamybos ir procesų valdymo, dizaino technologijų“ taip pat „pažangiųjų medžiagų ir konstrukcijų“ tematinės sritys. Tarp susijusių projektų – robotinės sistemos, įvairios kontrolės sistemos, eko-procesai, įvairių medžiagų, kaip plastikų, pagerinimo sprendimai.

E. Sužiedėlienė iškėlė klausimą kaip vyksta ekspertinio vertinimo procesas? Kokie ekspertai yra parenkami, nacionaliniai ar užsienio? Kiek platus yra ekspertų sąrašas?

IA atstovai atsakė, kad šių priemonių ekspertiniam vertinimui yra iš šalies parenkami nacionaliniai ekspertai, kuri turi atitikti ekspertams keliamus reikalavimus, projektams vertinti atrenkami 2 ekspertai, jeigu jų nuomonės išsiskiria pasitelkiamas ir trečias ekspertas. Atitinkamai projektą taip pat vertina ir projektų vadovas. Ekspertų sąrašas yra labai platus apimantis visus sektorius.

E. Sužiedėlienė pasiūlė, kad esant tokiam dideliame konkursui ir tokiam mažam sėkmės procentui būtų verta vertinimui pasitelkti nepriklausomus užsienio ekspertus.

R. Bunevičius pasidalino įžvalgomis, jog nacionalinių didelės vertės projektų vertinimui būtų galima adaptuoti „Europos Horizonte“ naudojamą vertinimo metodiką ir atkreipė dėmesį, kad dviejų ekspertų yra per mažai vertinti tokius projektus, siūloma išplėsti ekspertų sąrašą.

P. Nezabitauskas ir M. Dagys paantrino, kad tikslinga būtų sudaryti didesnę ekspertų komandą, kurią galėtų sudaryti mažiausiai ekspertai, kurie vertintų vieną projektą ir taip pat pritarė, jog vertėtų pasitelkti užsienio ekspertus nacionalinių projektų vertinimui kadangi mūsų šalis yra maža ir kiekvienoje tematikoje nėra daug ekspertų.

S. Jarmalaitė pasiūlė perimti LMT praktiką samdant užsienio ekspertus paraiškų ekspertiniam vertinimui.

Darbo grupės nariai bendrai pastebėjo, kad InoPažangos ir InoBrandos kvietimuose nėra privaloma veikla patentinių paraiškų pildymas. Bendru sutarimu darbo grupės nariai įžvelgė, kad siekiant auginti sektorių ir gerinti Lietuvos rodiklius Europos švieslentėje turėtų būti privalomas reikalavimas vykdant šiuos projektus projekto eigoje pateikti patentinę paraišką.

3. Siūlymas papildyti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį

Ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su Inovacijų agentūra teikia siūlymą papildyti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį į „Saugaus maisto ir tvarių agrobiologinių išteklių“ tematiką įtraukiant alternatyvių baltymų potemę. Inovacijų agentūrai parengus Lietuvos agro-maisto sektoriaus apžvalgą bei Kurk Lietuvai LT įgyvendinus Lietuvos biotechnologijų plėtros projektą, išryškėjo biotechnologijų plėtros perspektyva agro-maisto srityje alternatyvių baltymų srityje. Ši sritis apima produktus tokius kaip augalinės kilmės mėsos analogai, fermentacijos būdu pagaminti baltymai tiek taikant biomasės fermentaciją ir gaminant mikoproteinus tiek baltymai gaunami precizinės fermentacijos būdu, bei kultivuota mėsa.

Šiuo papildymu siekiama užtikrinti ilgalaikę alternatyvių baltymų ekosistemos plėtrą ir vystymąsi siekiant prisėti prie iškelto tikslo padidinti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės dalį nuo BVP iki 5% iki 2030 metų. Didžioji dalis siūlomų papildymų yra labiau patikslinamojo pobūdžio, visi siūlymai papildyti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį pateikti prezentacijoje.

E. Sužiedėlienė teiravosi dėl iniciatyvos papildyti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį, kiek tikslinga yra įtraukti į jį alternatyvių baltymų tematiką? Kaip traktuojamas šios tematikos įvedimas į kelrodį? Taip pat E. Sužiedėlienė pasidalino savo įžvalga, kad šiuo metu ši tematika atitinka „Saugaus maisto ir tvarių agrobiologinių išteklių“ tematiką ir ją akcentuoti kaip atskirą tematiką argumentų trūksta. Klausimas kaip svarstome šią iniciatyvą ir kokia tolimesnė diskusijų eiga?

IA atstovai teigė, kad ši sritis yra nauja Lietuvoje ir Ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su Inovacijų agentūra mato Lietuvos potencialą šioje srityje, tam yra

sudaryta darbo grupė šioje tematikoje. Šis pristatymas yra siūlymas papildyti kelrodį įtraukiant alternatyvius baltymus į „Saugaus maisto ir tvarių agrobiologinių išteklių tematiką“ ir yra atviras diskusijoms.

E. Sužiedėlienė teigė, kad šį siūlymą reikėtų svarstyti viso Sveikatos technologijų ir biotechnologijų prioriteto kontekste, įvertinant ir kitas temas, kurias būtų galima įtraukti į kelrodį kadangi sektoriaus keičiasi. Šią iniciatyvą reikėtų svarstyti ne kaip atskirą iniciatyvą, o aptarti platesniame kontekste įvertinant gyvybės mokslų sektoriaus pokyčius ir siūlant įtraukti naujas temas į kelrodį.

IA atstovai akcentavo, kad šis siūlymas yra papildyti gyvybės mokslų sektoriaus kelrodžio „Saugaus maisto ir tvarių agrobiologinių išteklių“ tematiką fokusuojantis į alternatyvių baltymų sritį, ne įtraukiant kaip atskirą S3 prioriteto tematiką. Toks siūlymas teikiamas siekiant užtikrinti ilgalaikę alternatyvių baltymų ekosistemos plėtrą ir vystymąsi.

Pabaigoje IA atstovai pristatė galimybę gyvybės mokslų sektoriaus ekosistemos dalyviams dalyvauti Oslo inovacijų savaitės renginyje „Didieji duomenys ir DI gyvybės mokslų srityje – tarptautinio bendradarbiavimo praktika, kurį organizuoja Inovacijų agentūra kartu su partneriais. Renginys vyks 2024 m. rugsėjo 26 dieną Osle.

NUTARTA:

Nutarta, kad darbo grupės nariai savo pastebėjimus ir įžvalgas pateiks raštu. Darbo grupės narių peržiūrai ir komentarams išsiųsta Sumanios specializacijos ataskaita bei siūlymas papildyti Lietuvos Gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį. Darbo grupės nariai savo komentarus ir įžvalgas pateiks darbo grupės susitikimo protokole.

Darbo grupės vadovė

Jekaterina Kalinienė

Darbo grupės narių raštu pateikti komentarai

R. Venskutonis: „Nereikėtų įtraukti jokios kultivuotos mėsos tyrimų į planus (kelrodžius). Tokie tyrimai vykdomi jau nemažai metų ir lyderiaujančios grupės jau investavo į šiuos tyrimus. Su mūsų menkais resursais turime susikonsultuoti ir realistiškas ir bent kiek perspektyvias temas“.

E. Sužiedėlienė: „Naujų tematikų įtraukimą į Gyvybės mokslų kelrodį tikslinga pagrįsti atlikta išsamia situacijos ir galimybių analize šio sektoriaus kontekste, šalies esamu mokslo ir technologiniu potencialu, įdirbiu tematikoje, ir t.t. Pritaikant prof. R. Venskutonio nuomonei, kad kai kurių naujų tematikų siūlymai stokoja tokio pagrindimo“. Taip pat pridėti komentarai pateiktiems papildymams.

G. Bagušinskas: „Žvelgiant į dabartines pastabas papildymas atrodo kaip priedas, bet ne kelrodžio dalis. Skaitant matosi, kad kelrodis buvo rengtas be maisto sektoriaus ir be minties apie alternatyvius baltymus. Mano nuomone turėtų būti identifikuoti nauji dalyviai - su alternatyviais baltymais dirbančios suinteresuotos struktūros, kurie turi būti įtraukti, taip pat turi būti papildyti EVRK kodai. Turėtų būti pramonės įmonės ir organizuotas papildymas organizuojant vieną diskusiją focus grupėje. Sudėtis manau jau atrinkta EIMIN grupėje kuri diskutuoja šia tema“.

Atsižvelgiant į darbo grupės narių raštu pateiktus komentarus skelbiamas balsavimas dėl siūlymo papildyti Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį įtraukiant alternatyvių baltymų potėmę. Siūlomi papildymai yra parengti remiantis Inovacijų agentūros parengta apžvalga „[Agro-maisto sektoriaus pasaulinių tendencijų apžvalga ir Lietuvos potencialo vertinimas 2023](#)“ ir VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ programos Kurk Lietuvai parengtu projektu „[Lietuvos biotechnologijų sektoriaus konkurencingumo](#)“.

[pasaulinėje bioekonomikoje vertinimas](#)". Svarbu pabrėžti, jog siūlymas papildyti kelrodį į jį įtraukiant alternatyvių baltymų potemę yra teikiamas siekiant užtikrinti ilgalaikę alternatyvių baltymų ekosistemos plėtrą ir vystymąsi, o ne šią sritį įtraukiant kaip atskirą S3 prioriteto tematiką.

Balsavimas dėl Lietuvos gyvybės mokslų kelrodžio papildymui į jį įtraukiant alternatyvių baltymų potemę vyko 2024 05 21-2024 05 28 laikotarpiu. Iš viso savo poziciją pareiškė 15 darbo grupės narių (iš 23 patvirtintų DG narių), iš kurių 9 pritarė kelrodžio papildymui į jį įtraukiant alternatyvių baltymų potemę ir 6 nepritarė. Kadangi didžioji dauguma pritarė šiam siūlymui, nuspręsta patvirtinti papildytą Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį į jį įtraukiant alternatyvių baltymų potemę.